

Rezime Izvještaja guvernera - avgust 2013

Ažurirano: 11.11.2013. godine

U Izvještaju guvernera, za avgust mjesec 2013. godine, dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2013. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2013. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u ovom periodu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2013. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP je u prvom i drugom kvartalu 2013. godine u odnosu na isti period prethodne godine, ostvario realni rast od 1,1% i 3,4% respektivno. Rast je rezultat pozitivnih aktivnosti u gotovo svim privrednim djelatnostima, a dijelom i rezultat niske osnove iz prethodne godine, posebno niske privredne aktivnost u prvom kvartalu 2012. godine, izazvane vremenskim nepogodama.

Cijene su u avgustu 2013. godine, u odnosu na prethodni mjesec, zabilježile pad od 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije iznosila 2,2%.

U prvih osam mjeseci 2013. godine, u odnosu na isti period prethodne godine, zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 9,5%. Rast je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom i iznosio je 63,8%, kao i u sektoru vađenja ruda i kamena u iznosu od 7,7%, dok je pad proizvodnje zabilježen u sektoru prerađivačke industrije u iznosu od 17,4%.

Broj dolazaka turista, tokom prvih osam mjeseci 2013. godine, povećan je za 2,9%, dok je broj noćenja povećan za 1,8%, u odnosu na isti period prethodne godine. U istom periodu, u vazдушnom saobraćaju, je broj prevezenih putnika povećan za 15,5%, dok je prevoz robe smanjen za 2,3%. U željezničkom saobraćaju je u drugom kvartalu ove godine prevoz putnika veći za 10,8%, a prevoz robe za 33% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u drugom kvartalu ove godine u odnosu na isti kvartal prethodne, povećan je za 6%, dok prevoz robe bilježi rast od 83,3%. Šumarstvo je tokom prvih osam mjeseci 2013. godine ostvarilo rast proizvodnje od 21,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u drugom kvartalu 2013. godine zabilježilo rast od 29,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Promet robe u trgovini na malo (u tekućim cijenama) je tokom prvih sedam mjeseci 2013. godini ostvario rast od 9,4% u odnosu na isti period prethodne godine.

Prosječan broj zaposlenih u avgustu je iznosio 176.588, što predstavlja pad od 1,2% na mjesečnom nivou i rast od 2,1% na godišnjem nivou. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u avgustu 2013. godine iznosio 30.947, što predstavlja rast od 2,8% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 8,4% u odnosu na avgust 2012. godine.

Na kraju avgusta 2013. godine, od 54.840 pravnih lica i preduzetnika, njih 12.594 ili 23% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je neznatno viši (0,8%). Ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 438,2 miliona eura, što predstavlja rast od 0,3% u odnosu na prethodni mjesec. Koncentracija duga na dan 31.08.2013. godine je bila relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika (0,08% ukupno evidentiranih dužnika), učestvovalo sa čak 23,5% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,40% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 48% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Shodno novoj Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", br. 22/12, 55/12) usvojene su nove odluke i to Odluka o kontnom okviru za banke ("Sl. list Crne Gore", br. 55/12) i Odluka o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore ("Sl. list Crne Gore", br. 64/12).

Najznačajnija izmjena uslovljena primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda odnosi se na uvođenje računa za evidentiranje ispravki vrijednosti za stavke bilansne aktive, novih definicija finansijskih instrumenata i reklasifikaciju bilansnih pozicija u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

U skladu sa navedenim izmjenama, izvršena je revizija podataka za period 2009 - 2012. godina.

Bilansna suma na kraju avgusta je veća za 8,6% u odnosu na kraj prethodne godine. U strukturi aktive agregatnog bilansa banka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti i ostala potraživanja, koji su na kraju avgusta 2013. godine, u odnosu na decembar 2012. godine veći za 8,4%. Treba napomenuti da je ovakav rast kredita djelimično uslovljen i primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda. U strukturi pasive, dominantno učešće od 70,3% zauzimaju depoziti. Depoziti su na kraju avgusta 2013. godine iznosili 2.144,3 miliona eura i bili su za 3,3% viši u odnosu na prethodni mjesec. U odnosu na kraj decembra 2012. godine, depoziti u bankama su se povećali za 8,3%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite stanovništva odnosilo se 1.218,1 miliona eura ili 56,8%, dok se na depozite privrede odnosilo 612,3 miliona eura ili 28,6%. Ukupan kapital banaka na kraju avgusta 2013. godine iznosio je 414 miliona eura, što je za 125,3 miliona eura (odnosno 43,4%) više u odnosu na kraj prethodne godine.

Kredit i ostala potraživanja koji kasne* su u avgustu iznosili 561 milion eura i u odnosu na prethodni mjesec ostvarili su pad od 2,3%. Nekvalitetni krediti i ostala potraživanja* su u avgustu niži za 1,1% u odnosu na prethodni mjesec, i na kraju mjeseca činili su 17,4% ukupnih kredita i ostalih potraživanja.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite u avgustu 2013. godine je iznosila 9,33%, što je za 0,05 p.p. niže nego na kraju jula, dok je u odnosu na decembar 2012. godine zabilježila pad od 0,14 p.p. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 2,83% u avgustu 2013. godine i ostvarila je pad od 0,40 p.p. u odnosu na decembar 2012. godine, dok na mjesečnom nivou zabilježila pad od 0,09 p.p.

Ukupan iznos novoodobrenih kredita u bankarskom sektoru, za prvih osam mjeseci 2013. godine je iznosio 484,9 miliona eura.

Na kraju avgusta 2013. godine obavezna rezerva banaka je iznosila 199,4 miliona eura, što za 6,6% više nego u decembru 2012. godine. U odnosu na prethodni mjesec obavezna rezerva je viša 3,5%. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu Centralne banke u inostranstvu 37,1%, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 35,3%, a u državnim zapisima 27,6%. Tokom avgusta 2013. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu i nijesu koristile mogućnost da do 50% obavezne rezerve koriste za održavanje likvidnosti.

Bruto premija osiguranja iznosila je 5,8 miliona eura na kraju avgusta 2013. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (85,3%) dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (14,7%).

U avgustu 2013. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 4,6 miliona eura kroz 543 transakcije. Ostvaren promet je tri puta veći u odnosu na jul 2013. godine. Berzanski indeks MONEX20, čija je vrijednost na kraju avgusta 2013. godine bila 9.377,04 indeksnih poena, zabilježio je rast u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 0,3%, dok je indeks investicionih fondova MONEXPIF iznosio 2.816,69, i zabilježio rast od 20,5%. Tržišna kapitalizacija na dan 31.08.2013. godine iznosila je 2,8 milijarde eura.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u avgustu 2013. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 17,2 miliona eura, za razliku od avgusta 2012. godine, kada je ostvaren suficit u iznosu od 10,7 miliona eura. Deficit budžeta, za prvih osam mjeseci 2013. godine, iznosio je 137,4 miliona eura, odnosno 3,9% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 124,9 miliona eura ili 3,6% BDP-a, što je u odnosu na plan za avgust više za 8,7%. Izdaci budžeta iznosili su 142,2 miliona eura ili 4% BDP-a, što je 35,4% više u odnosu na plan za avgust 2013. godine, a 45,3% više u odnosu na ostvarenje izdataka u avgustu 2012. godine.

Na kraju avgusta 2013. godine, javni dug Crne Gore iznosio je 1.844,9 miliona eura ili 52,4% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 433,8 miliona eura ili 12,3% BDP-a, a na spoljni dug 1.411,1 miliona eura ili 40,1% BDP-a.

U periodu januar-avgust 2013. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je manji za 14,2% u odnosu na isti period 2012. godine i iznosio je 420,3 miliona eura. Na računu roba zabilježeno je smanjenje međunarodne robne razmjene usljed pada vrijednosti uvoza za 4,5%, uz istovremeni rast izvoza roba za 7,9%, što je rezultiralo smanjenjem spoljnotrgovinskog deficita za 8% u poređenju sa istim periodom 2012. godine. Prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u periodu januar-avgust 2013. godine iznosio je 213,1 milion eura i niži je za 7,6% nego u istom periodu 2012. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, a uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema u prvih osam mjeseci 2013. godine iznosilo je 100%.

U avgustu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Pripremljen je nacrt Izvještaja o pregovaračkom poglavlju 9 – finansijske usluge, i ostvareno je učešće u izradi dijela Programa pristupanja Crne Gore EU (PPCG) u okviru RG 4.

Nastavljene su aktivnosti u cilju unaprijeđivanja informacionog sistema Centralne banke Crne Gore. Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem web prezentacija i nastupima u medijima. Takođe, Centralna Banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.

U okviru aktivnosti Guvernera na planu međunarodne saradnje, u avgustu je održan sastanak sa predsjednikom Banke Njemačke.

* Pozicija iskazana bez kamata i vremenskih razgraničenja